

Terpen kuierroute

lengte 6 km.

Bij het verlaten van het Archeologisch Steunpunt **1** (de consistorie, bij de N.H. kerk), gaat u rechtsaf en in de Buorren weer rechts. U loopt nu de dorpsterp af in oostelijke richting. Rechts passeert u “Het Slotsje” (Buorren 1). Aan dezelfde kant loopt u langs een nog onbebouwd gedeelte van de dorpsterp. Dit is een beschermd gebied (monument). Er mogen geen woningen gebouwd worden vanwege de archeologische waarde van het terrein. De laatste opgraving vond plaats in 2016. Links ziet u de gevolgen van een te diep afgegraven deel van de terp. Het is nu bebost gebied. De terpenreeks van Wijnaldum bestaat uit zes terpen die naast elkaar op een kwelderwal liggen.

Voordat de weg naar rechts afbuigt, gaat u links het schelpenpad op. Hier staat halverwege de nieuwe terpentoer **2**. Duidelijk is te zien dat er nogal wat afgegraven is in de terpen. Later op uw wandeling ziet u meer deels afgegraven restanten van terpen.

U komt bij een vaart. Het schelpenpad gaat links, u gaat rechts en volgt een met gras begroeid polderdijkje. Dit is een bijzonder gebied! Links van u is een oude slenk “De Ried” **3**, een overblijfsel van een eeuwenoude hoofdvaarweg naar Franeker. De zee had hier vroeger vrij spel. Dat betekende dat het land aan de overkant een eiland vormde. De zee vormde echter ten noorden van Harlingen een nieuwe oeverwal, waarop later een zeedijk (de Âld Dijk of Hoarnestreek) werd aangelegd. Toen werd het gebied ingepolderd.

Door mensenhanden werd in de 12e eeuw de zogenoemde Roptazijl aangelegd om het overtollige hemelwater op zee te kunnen lozen. De brede Ried, waar u langs loopt, vormde ooit een groot binnenmeer, het zogenoemde Riedmeer. Dit meer verlandde uiteindelijk. In 1609 was dit water zo ondiep, dat er niet meer te varen viel. Met goedkeuring van Gedeputeerde Staten van het gewest Friesland, werd door de laagte van de Riedstroom een diep ontwateringskanaal gegraven. Dit is nu de huidige Ried. Aan weerszijden werd de drooggevalen grond bedijkt en met behulp van windmolens het waterpeil op de juiste waterstand gehouden. Rechts van u ziet u dan ook hoe de grond naar het zuiden toe oploopt.

Hier ligt ook de vanwege opgravingen beroemde Tjitsma-terp **4**. Hier werd in 1953 een groot fragment van de Fibula, de mantelspeld, gevonden. Links liggen de restanten van de hoofden van een brug **5** in de voormalige spoorlijn van Tzummarum naar Midlum/Harlingen, aangelegd in 1903. In 1935 is deze treinverbinding weer opgeheven.

U loopt door tot u bij een woning komt. Daar verlaat u het polderdijkje langs de vaart en gaat rechts het verharde pad op **6**. Op de splitsing gaat u rechtsaf. Bij de gemeentegrens van Harlingen en Franekerdeel begint de Foarryp. Vanaf de boerderij rechts, huisnr. 21 en 19, ligt de terpenreeks rechts en de middeleeuwse akkers liggen links. Voorbij het natuurreservaat rechts passeert u weer een gedeeltelijk afgegraven terp.

De weg maakt een bocht naar links en dan weer naar rechts. U hebt nu de middeleeuwse akkers aan uw rechterhand. De terpen liggen daar achter. U passeert eerst Okkinga state (rechts), daarna het voormalig stationsgebouw **7**. (kenmerken van Jugendstil). Het pad ligt nog op het oude tracé van de spoorlijn, rechts is het baanvak dwars door een terp aangelegd. Het nieuwe landbouwbedrijf, na het “station”, is Tjitsma-state **8** (al genoemd in 1516) met daarachter de terp waar in de jaren 1991-1993 de bekende opgravingen naar “Friese Koningen” hebben plaats gevonden.

De terpenreeks, die u nu gepasseerd bent, is aangelegd op een kwelderwal, die loopt van Wijnaldum via Dongjum, naar Berlikum. De bewoning van deze kwelderwal startte vanaf de tweede eeuw na Christus, in de Romeinse tijd. Er zijn in dit gedeelte van Westergo meerdere van die kwelderwallen aanwezig. Noordelijk ligt de kwelderwal van Pietersbierum-Sexbierum-Oosterbierum-Tzummarum-Minnertsga, (bewoond vanaf de 6e of 7e eeuw), zuidelijk ligt de wal van Herbaijum via Franeker tot Slappeterp (bewoning eerste eeuwen voor onze jaartelling).

Na Tjitsma-state gaat u op de driesprong rechtsaf naar Wijnaldum. U ziet op het “Skean Himd” de gestileerde Fibula **9**. Deze is gemaakt in het kader van de grote Friezenreünie “Simmer 2000”. U volgt de weg naar links, de dorpsterp weer op. Zo bent u terug bij het beginpunt.

Terpen kuierroute

lengte 6 km.

